Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

2024

NIVEL
Kennis voor betere zorg

Op basis van gegevens uit elektronische patiëntendossiers van huisartsen (zowel huisartsenpraktijken, als huisartsenspoedposten), fysiotherapeuten, oefentherapeuten en diëtisten.

Welke onderzoeksvraag zou jij willen beantwoorden met deze gegevens?

Deze rapportage bevat cijfers uit Nivel Zorgregistraties Eerste Lijn over deze onderwerpen:

- Geslacht- & Leeftijds-verdeling
- Contact-frequentie
- Behandel-duur
- Type zorg
- Top 5 diagnoses
- Medicatie
- **Samenvatting**

Klik en lees verder

Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

2024

NIVEL

Instructies

Klik op een tegel bovenin het scherm om naar het desbetreffende hoofdstuk te gaan of gebruik de rechts op de pagina

Klik op dit icoon voor meer informatie over Nivel Zorgregistraties Eerste Lijn

Klik op dit icoon om naar de laatste pagina te gaan met meer informatie over hergebruik van de gepresenteerde cijfers

Klik op dit icoon om weer terug te keren naar deze begin pagina

In elk hoofdstuk kunt u klikken op één van de disciplines voor gedetailleerde informatie

- Huisartsendagzorg
- Huisartsenspoedposten
- Oefentherapie
- Fysiotherapie
- Diëtetiek

Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

2024

NIVEL

Voor deze rapportage gebruikte gegevens

Aantal deelnemende praktijken 2024		Totaal aantal zorggebruikers
426	Huisartsenpraktijken (HA)	1.509.946
31	Organisaties van Huisartsenspoedposten (HAP)	2.923.380
125	Oefentherapiepraktijken (OEF)	33.453
543	Fysiotherapiepraktijken (FYS)	708.238
100	Diëtetiekpraktijken (DIE)	85.805

Toelichting stedelijkheid

Stedelijkheid geeft aan hoe dicht bebouwd een gebied is. Hierbij wordt gekeken naar het gemiddelde aantal adressen per vierkante kilometer. Hoe meer adressen er in een gebied bij elkaar liggen, hoe meer stedelijk het gebied is. Op basis hiervan worden er in dit rapport vijf categorieën onderscheiden met behulp van de stedelijkheid van de eerste vier cijfers van de postcode van zorggebruikers: zeer sterk stedelijk (bijvoorbeeld postcodegebieden in Amsterdam), sterk stedelijk (bijvoorbeeld gebieden in Apeldoorn), matig stedelijk (bijvoorbeeld gebieden in Deventer), weinig stedelijk (bijvoorbeeld gebieden in Epe) en niet stedelijk (bijvoorbeeld gebieden op Schiermonnikoog). Voor de bepaling van stedelijkheid is gebruik gemaakt van gegevens van CBS.

Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

2024

NIVEL

Samenvatting

In alle stedelijkheidsgebieden en zorgdisciplines zien we dat zorggebruikers vaker vrouw zijn. De leeftijdsverdeling verschilt per stedelijkheidsgebied en is anders per zorgdiscipline. Deze komt grotendeels overeen met de leeftijdsverdeling van de Nederlandse bevolking over stedelijkheidsgebieden

Op de huisartsenspoedpost is de contactfrequentie het laagst in niet stedelijk gebied. Ook bij de oefentherapeut lijken zorggebruikers minder vaak contact te hebben in niet stedelijk gebied. Voor de andere disciplines zagen we geen verschil in zorggebruik tussen de stedelijkheidsgebieden.

Ook is behandelduur door de oefentherapeut korter in de drie minst stedelijke gebieden. Dit verschil zagen we niet in zorggebruik bij de fysiotherapeut of diëtist.

De meeste consulten bij een huisarts, oefentherapeut, fysiotherapeut of diëtist vindt plaats in de praktijk en dit verschilt nauwelijks tussen stedelijkheidsgebieden. Bij de huisartsenspoedposten zien we dat het aandeel triageconsulten hoger is in niet stedelijke gebieden.

De top 5 diagnoses was het zelfde per stedelijkheidsgebied bij elke zorgdiscipline. Dit gold ook voor de top 5 medicatievoorschriften door de huisarts, zowel vanuit de huisartspraktijk als vanuit de huisartsenspoedpost.

De kracht van Nivel Zorgregistraties Eerste Lijn

Nivel Zorgregistraties Eerste Lijn draagt met haar databron bij aan kennis over volksgezondheid en zorggebruik. Hiermee faciliteren we het volgen van de patiënt door de gezondheidszorg.

Het Nivel is een kernspeler in databeschikbaarheid van gezondheidsgegevens uit de eerste lijn in Nederland. Dit doen we door intensief samen te werken met andere databronnen en onze stakeholders.

Deze rapportage laat de diversiteit, rijkdom en praktische toepasbaarheid van Nivel Zorgregistraties Eerste Lijn zien voor onderzoek naar zorggebruik in de eerste lijn.

Lees meer in het Data resource profile.

Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

2024

NIVEL

Het aandeel vrouwelijke zorggebruikers bij de huisarts is lager in de drie minst stedelijke gebieden. Het aandeel 18-44 jarige zorggebruikers is het hoogst in zeer sterk stedelijk gebied, wat vergelijkbaar is met de leeftijdsverdeling van de Nederlandse bevolking over stedelijkheidsgebieden.

Ook bij de huisartsenspoedposten is het aandeel vrouwelijke zorggebruikers lager in de minst stedelijke gebieden. Het aandeel 18-44 jarige zorggebruikers is het hoogst in zeer sterk stedelijk gebieden.

Het aandeel 0-12 jarige zorggebruikers bij de oefentherapeut is in sterk stedelijke gebieden lager dan in de andere gebieden, het aandeel 65-74 en 75+ jarigen ligt in sterk stedelijk gebied juist wat hoger.

Het aandeel 18-44 jarige zorggebruikers bij de fysiotherapeut is hoger in zeer sterk stedelijk gebieden dan in andere gebieden.

Het aandeel 0-12 jarige en 18-44 jarige zorggebruikers bij de diëtist wordt lager naarmate de stedelijkheid minder is. Het aandeel 45-65 jarige zorggebruikers is groter in de minst stedelijke gebieden.

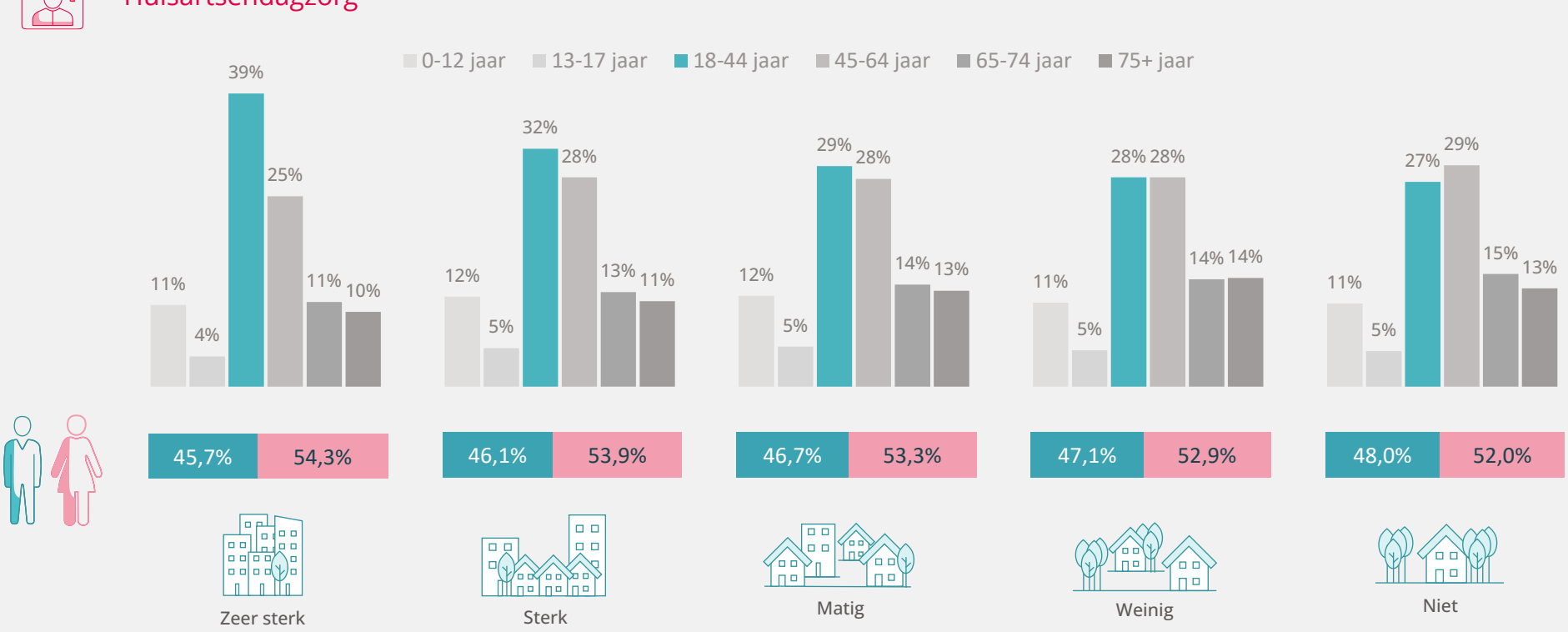
Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

2024

NIVEL

Geslacht- & Leeftijds-verdeling | Contact-frequentie | Behandel-duur | Type zorg | Top 5 diagnoses | Medicatie | **Samenvatting**

Huisartsendagzorg

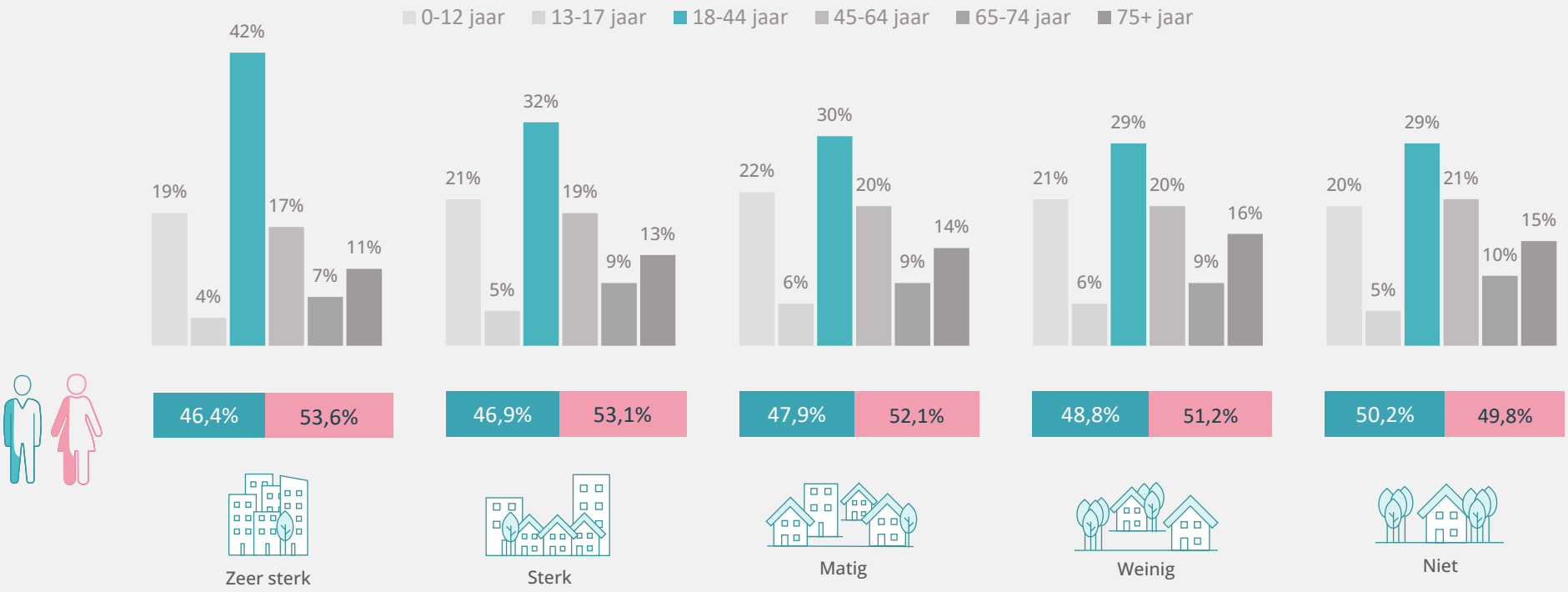
Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

2024

NIVEL

Geslacht- & Leeftijds-verdeling | Contact-frequentie | Behandel-duur | Type zorg | Top 5 diagnoses | Medicatie | **Samenvatting**

Huisartsenspoedposten

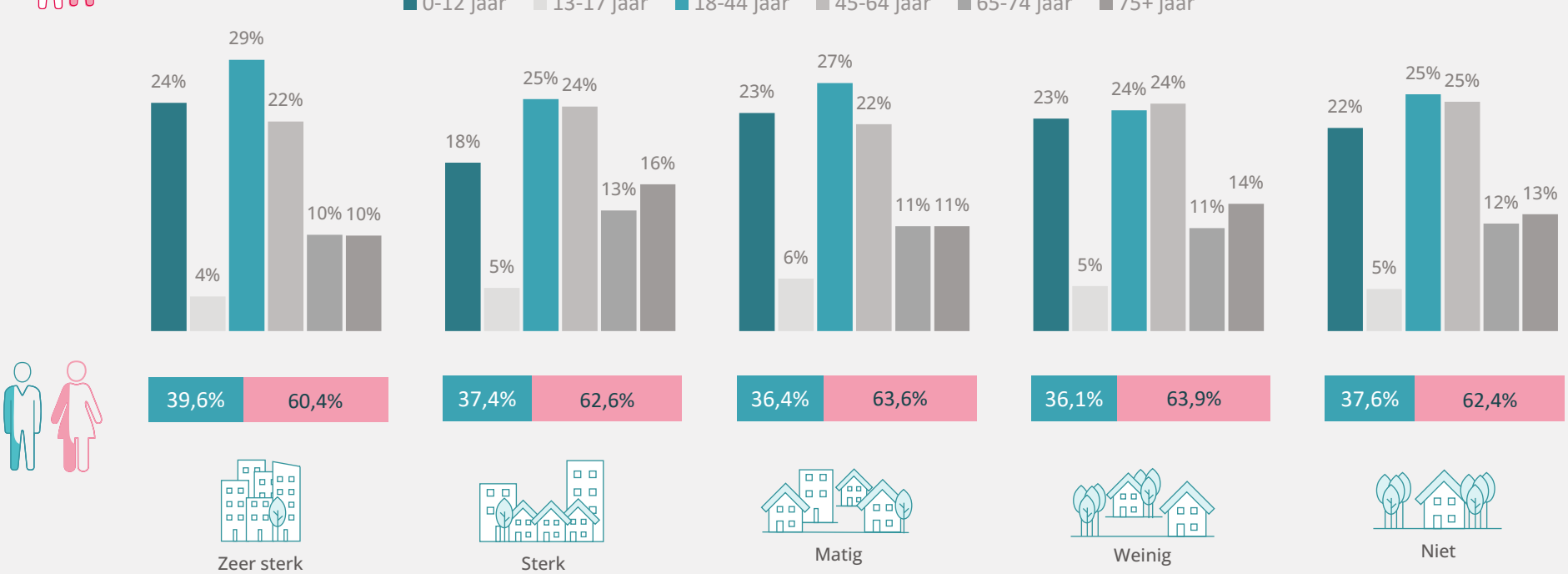
Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

2024

NIVEL

Geslacht- & Leeftijds-verdeling | Contact-frequentie | Behandel-duur | Type zorg | Top 5 diagnoses | Medicatie | **Samenvatting**

Oefentherapie

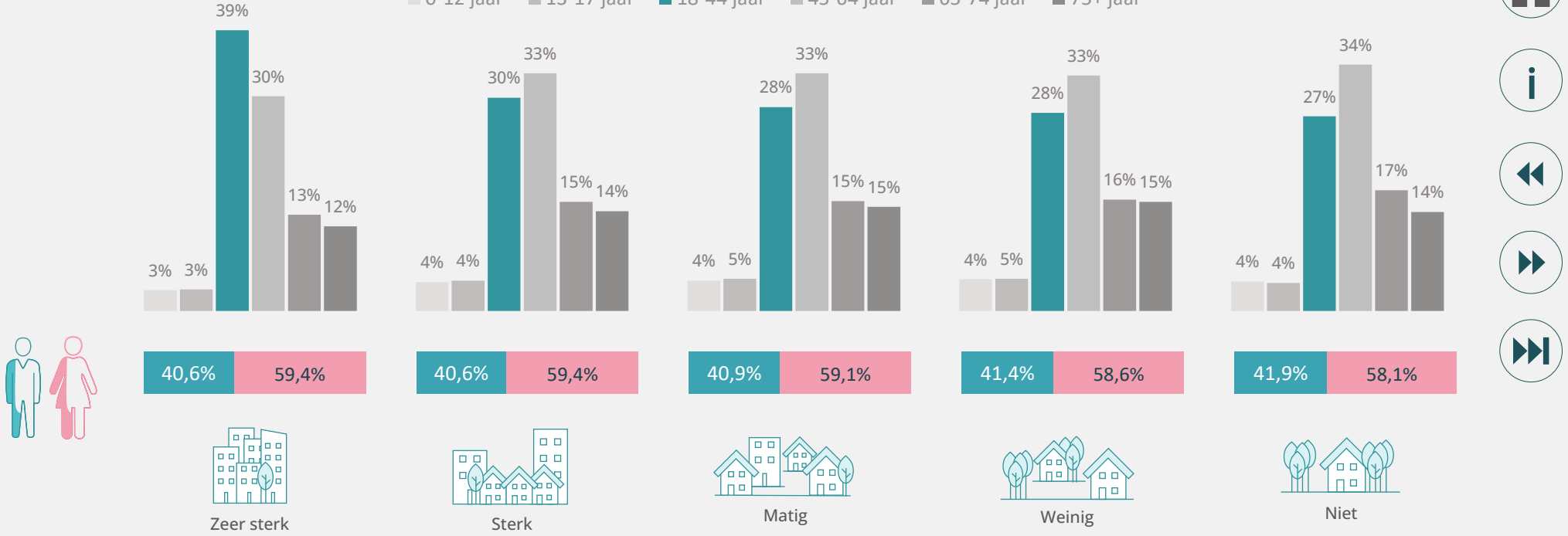

Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

2024

NIVEL

Fysiotherapie

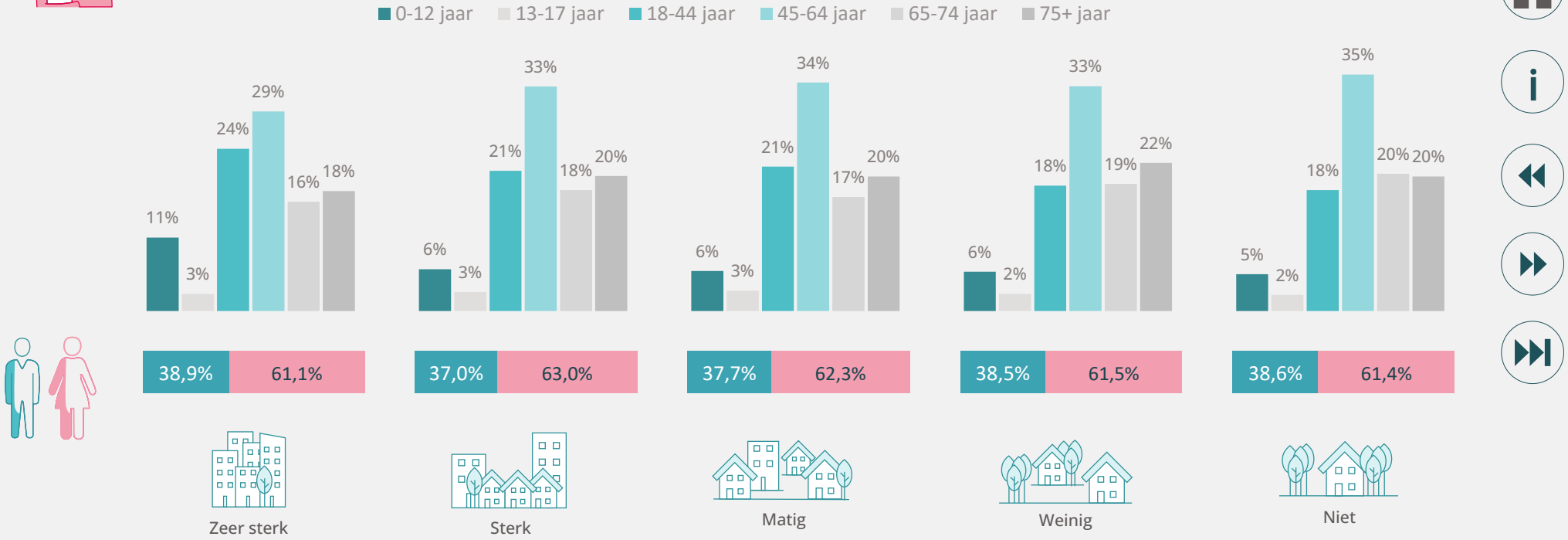
Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

2024

NIVEL

Geslacht- & Leeftijds-verdeling | Contact-frequentie | Behandel-duur | Type zorg | Top 5 diagnoses | Medicatie | **Samenvatting**

Diëtetiek

Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

2024

NIVEL

Contactfrequentie met de huisarts per leeftijdscategorie is gemiddeld vergelijkbaar over de stedelijkheidsgebieden. Zorggebruikers van 75 jaar en ouder hebben het vaakst contact, gemiddeld 7,7 keer in 2024.

In niet stedelijk gebied is minder vaak contact met de huisartsenspoedpost. In (zeer)sterk stedelijke gebieden is er vaker contact voor de laagste urgentie (geen kans op schade) dan in niet stedelijke gebieden.

Het aandeel patiënten met 21 of meer contacten met de oefentherapeut is in zeer stedelijk gebied groter dan in niet stedelijk gebied.

De contactfrequentie met de fysiotherapeut is per behandeltraject per patiënt vergelijkbaar over de stedelijkheidsgebieden, waarbij de meeste patiënten 11-20 contacten hebben.

De verdeling van de contactfrequentie met de diëtist is per patiënt vergelijkbaar over de stedelijkheidsgebieden. Patiënten met 1-2 contacten hebben het grootste aandeel.

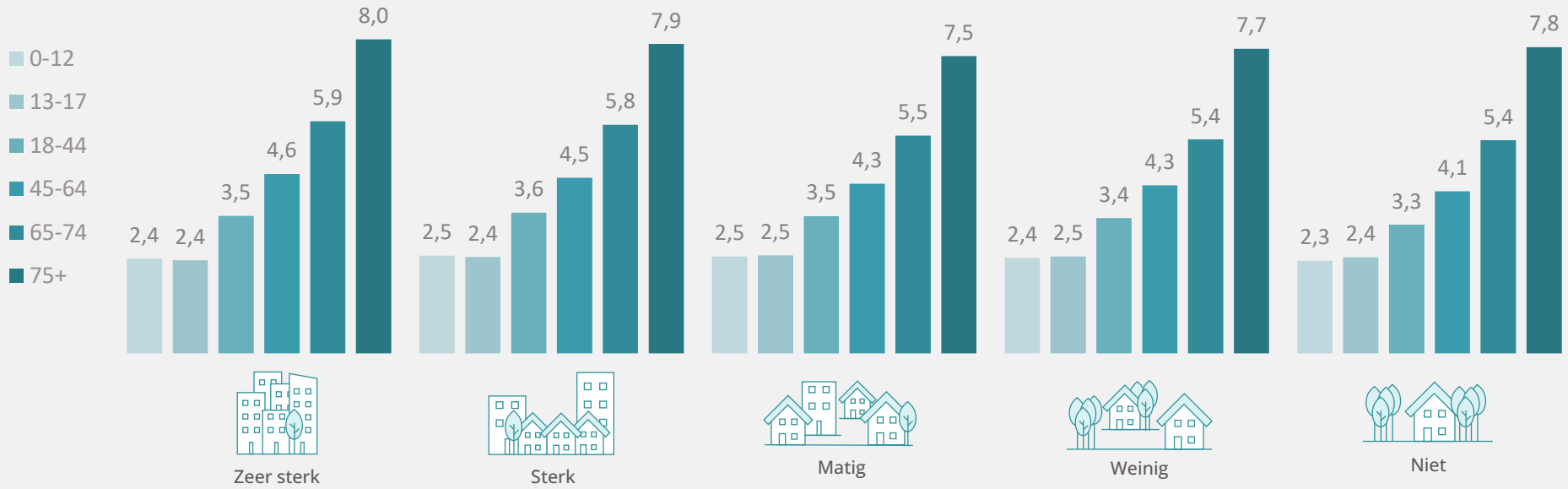
Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

2024

NIVEL

Huisartsendagzorg

Gemiddeld aantal contacten per 1000 personen per leeftijdscategorie

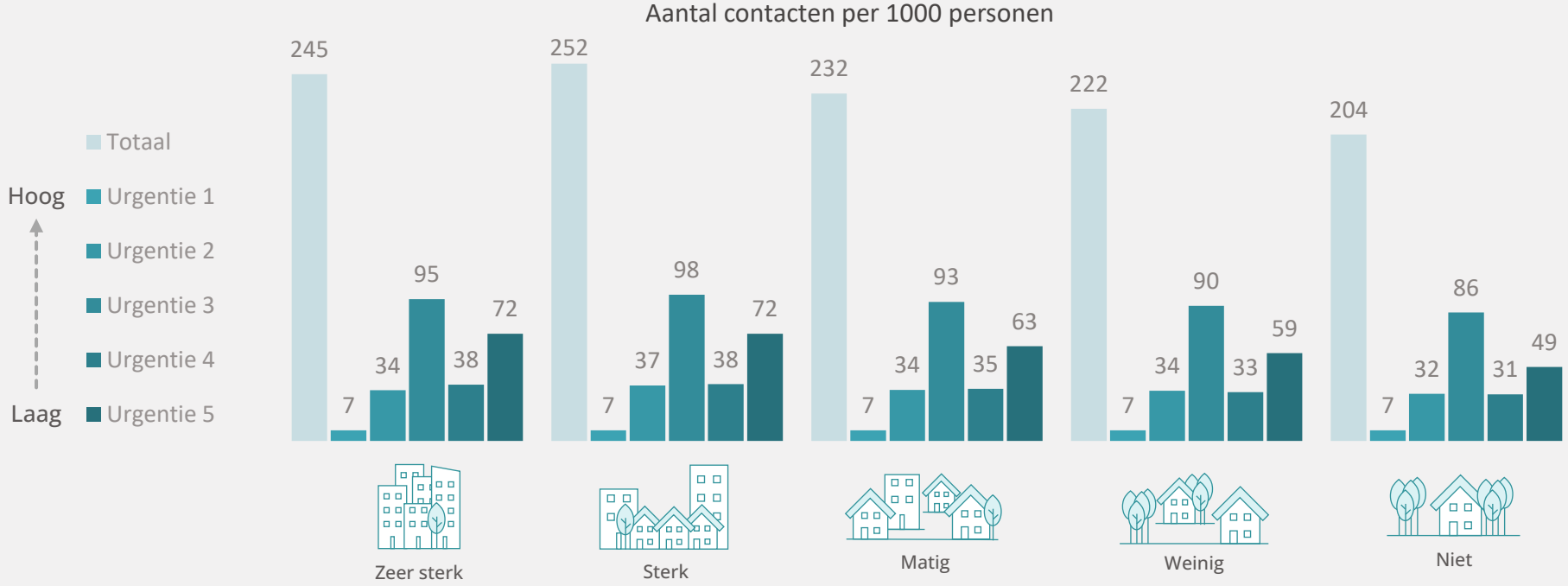
Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

2024

NIVEL

Geslacht- & Leeftijds-verdeling | Contact-frequentie | Behandel-duur | Type zorg | Top 5 diagnoses | Medicatie | **Samenvatting**

Huisartsenspoedposten

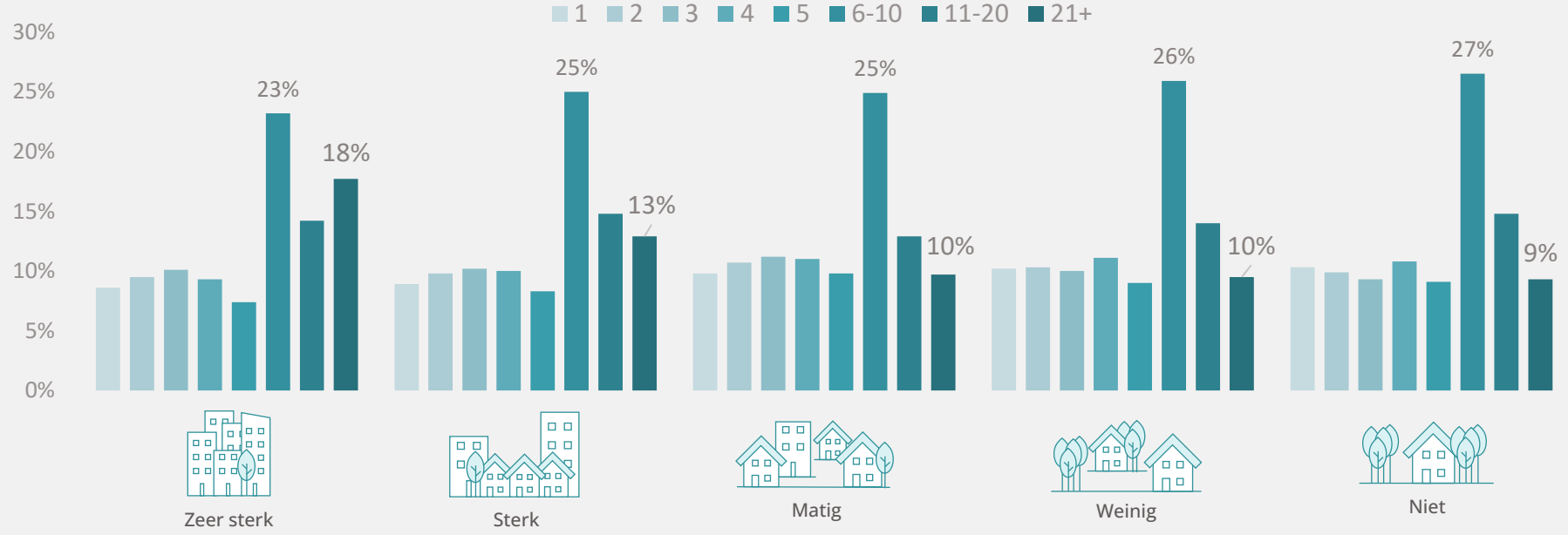
Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

2024

NIVEL

Oefentherapie

Contactfrequentie per behandeltraject per patiënt

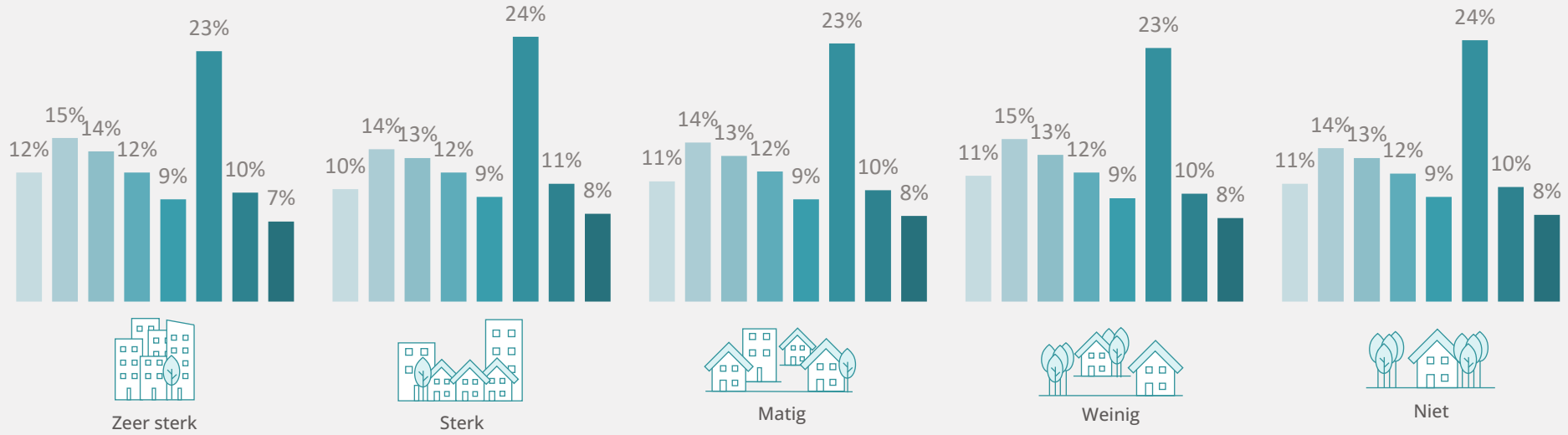
Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

2024

NIVEL

Fysiotherapie

Contactfrequentie per behandeltraject per patiënt

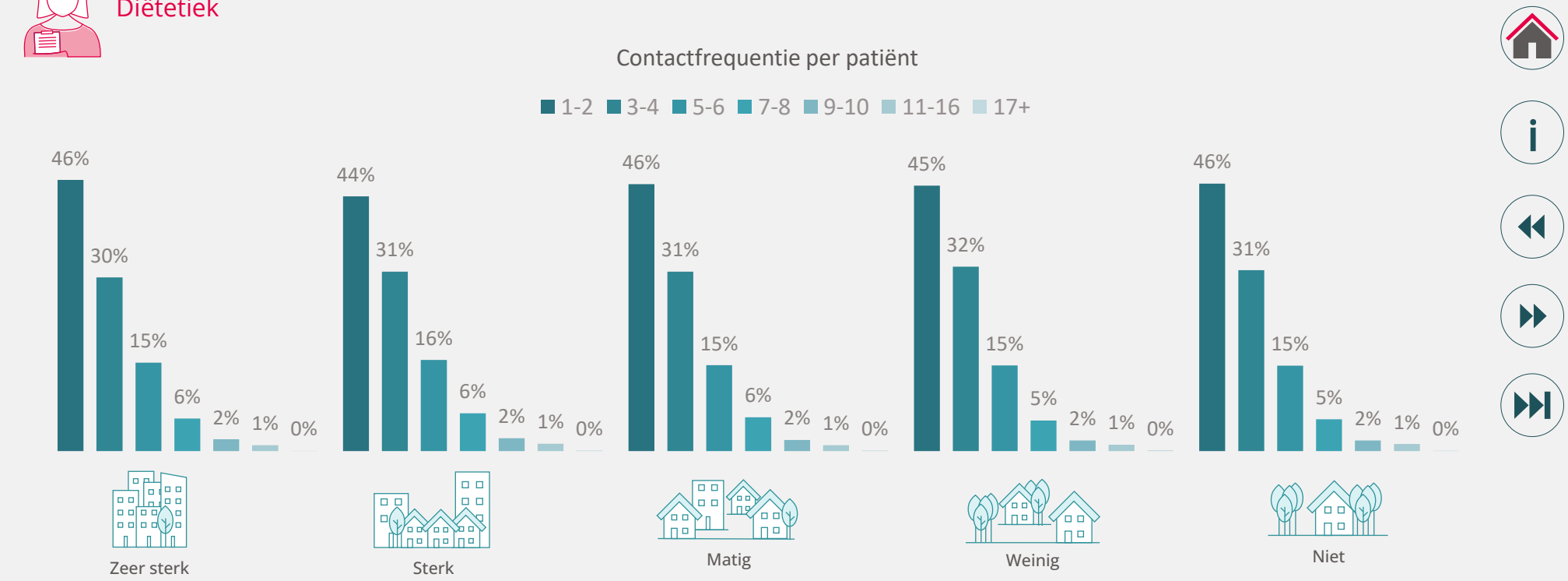

Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

2024

NIVEL

Diëtetiek

Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

2024

NIVEL

Voor de paramedische zorgverleners wordt ook de behandelduur (in weken of in minuten) in kaart gebracht.

Patiënten met een behandelduur van 27 weken of meer bij de oefentherapeut, komt vaker voor in zeer stedelijk gebied.

De meeste patiënten hebben een behandelduur van 2-4 weken bij de fysiotherapeut en dit is vergelijkbaar tussen de stedelijkheidsgebieden.

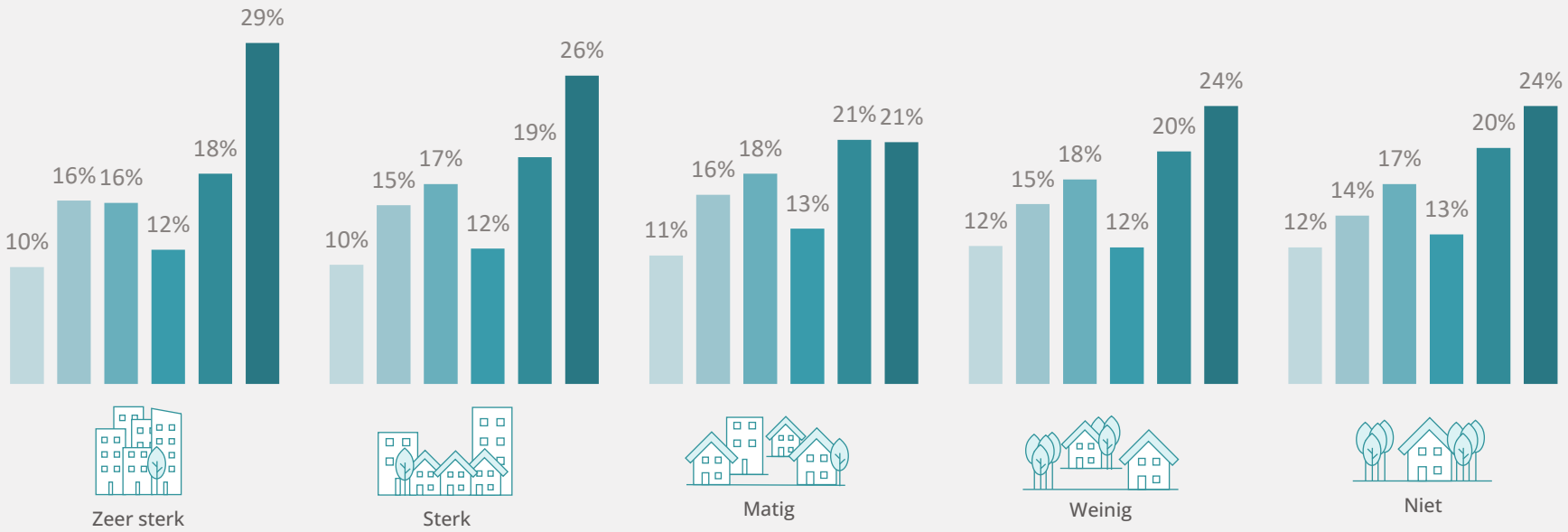
Patiënten bij de diëtist hebben het vaakst een behandelduur van 61-120 minuten. Dit is vergelijkbaar tussen de stedelijkheidsgebieden.

Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

2024

NIVEL

Oefentherapie

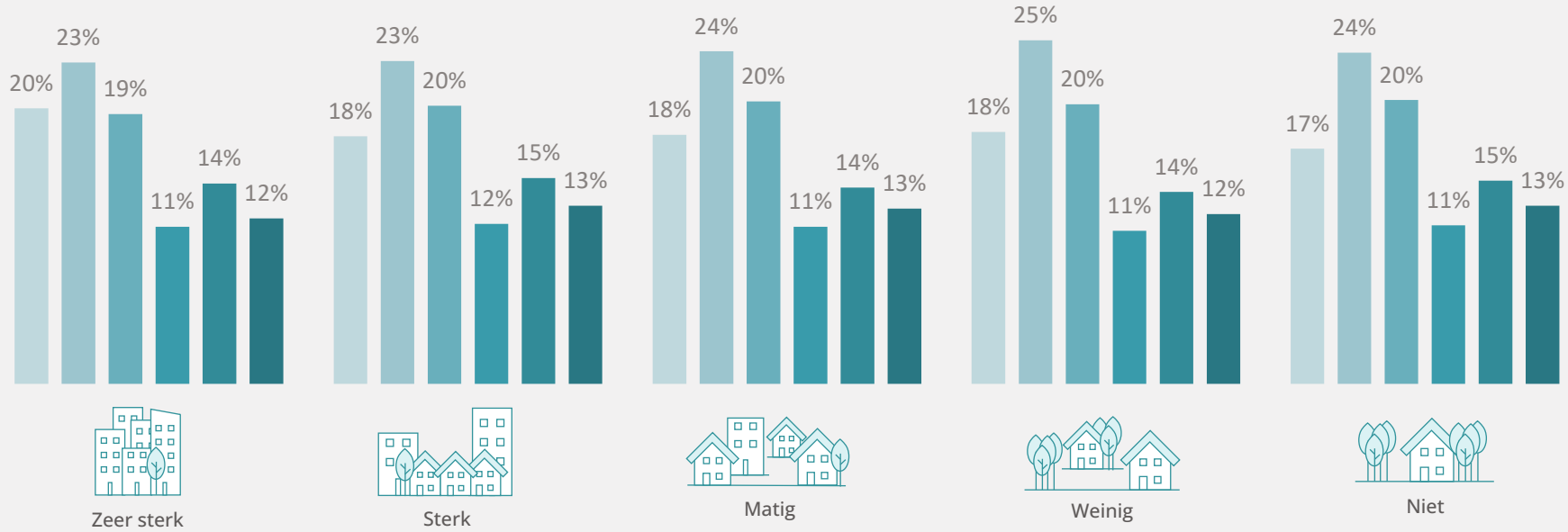
Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

2024

NIVEL

Fysiotherapie

Behandelduur in weken per behandeltraject per patiënt

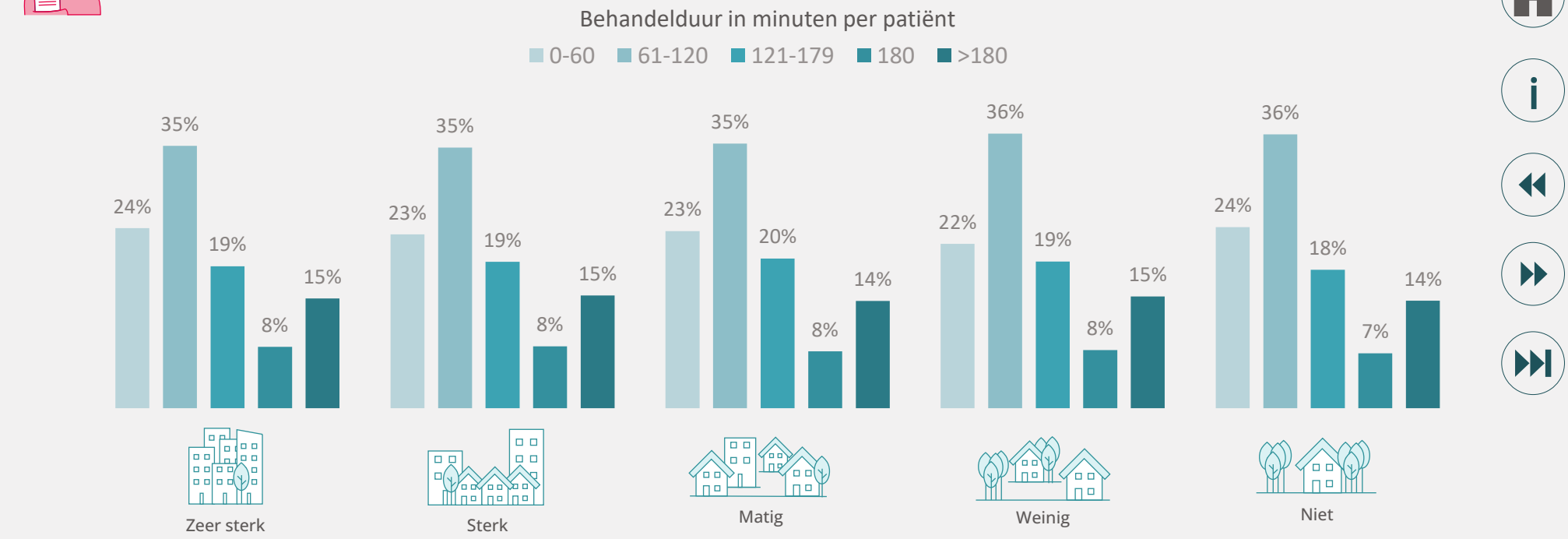

Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

2024

NIVEL

Diëtetiek

Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

2024

NIVEL

De meeste consulten bij de huisarts vinden plaats in de praktijk waarbij er nauwelijks verschillen zijn tussen stedelijkheidsgebieden.

Het aandeel triagecontacten met de huisartsenspoedposten is hoger in niet stedelijke gebieden dan in zeer stedelijke gebieden.

Bij de oefentherapeut is er nauwelijks verschil tussen stedelijkheidsgebieden in de plek waar de behandeling plaats vindt. In de niet stedelijke gebieden is het aandeel contacten aan huis het kleinst.

De meeste behandelingen door een fysiotherapeut vinden in de praktijk plaats. Er zijn nauwelijks verschillen tussen stedelijkheidsgebieden.

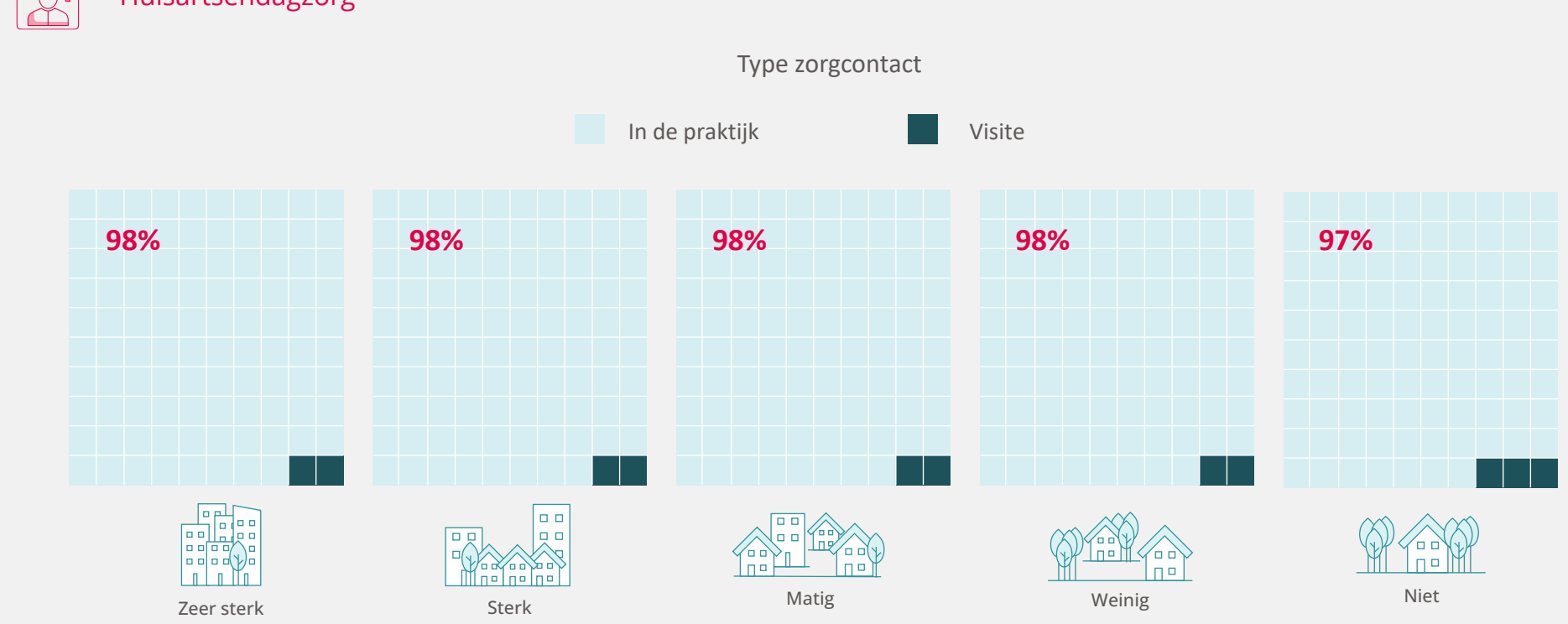
In de minder stedelijke gebieden komt een diëtist vaker aan huis dan in de sterk stedelijke gebieden.

Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

2024

NIVEL

Huisartsendagzorg

Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

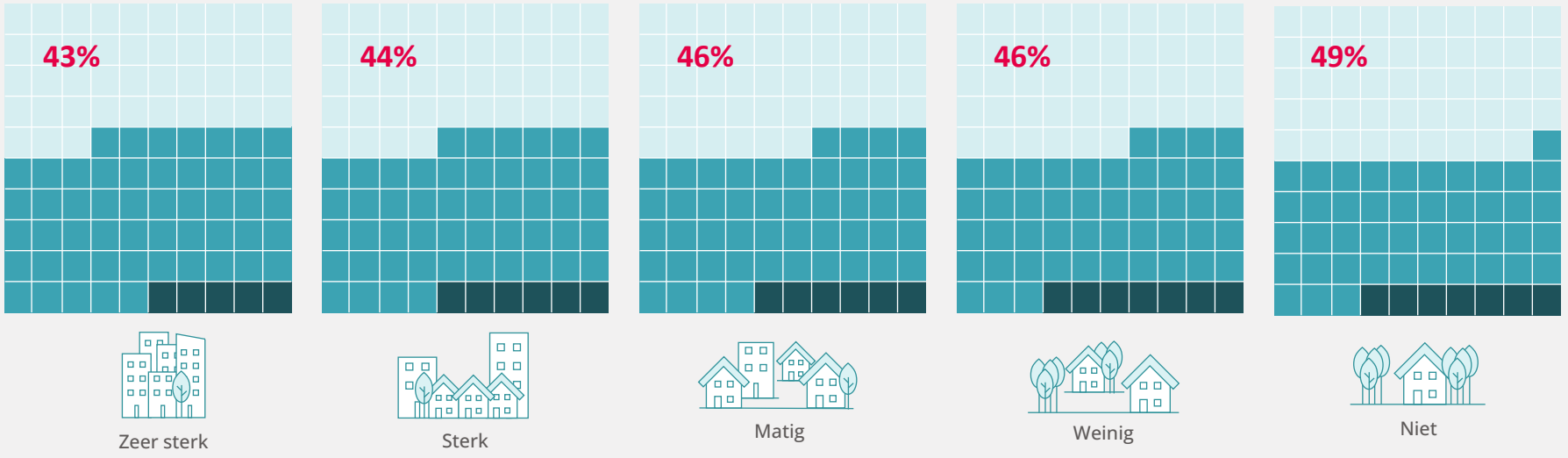
2024

NIVEL

Huisartsenspoedposten

Type zorgcontact

Triageconsult | Consult met huisarts | Visite

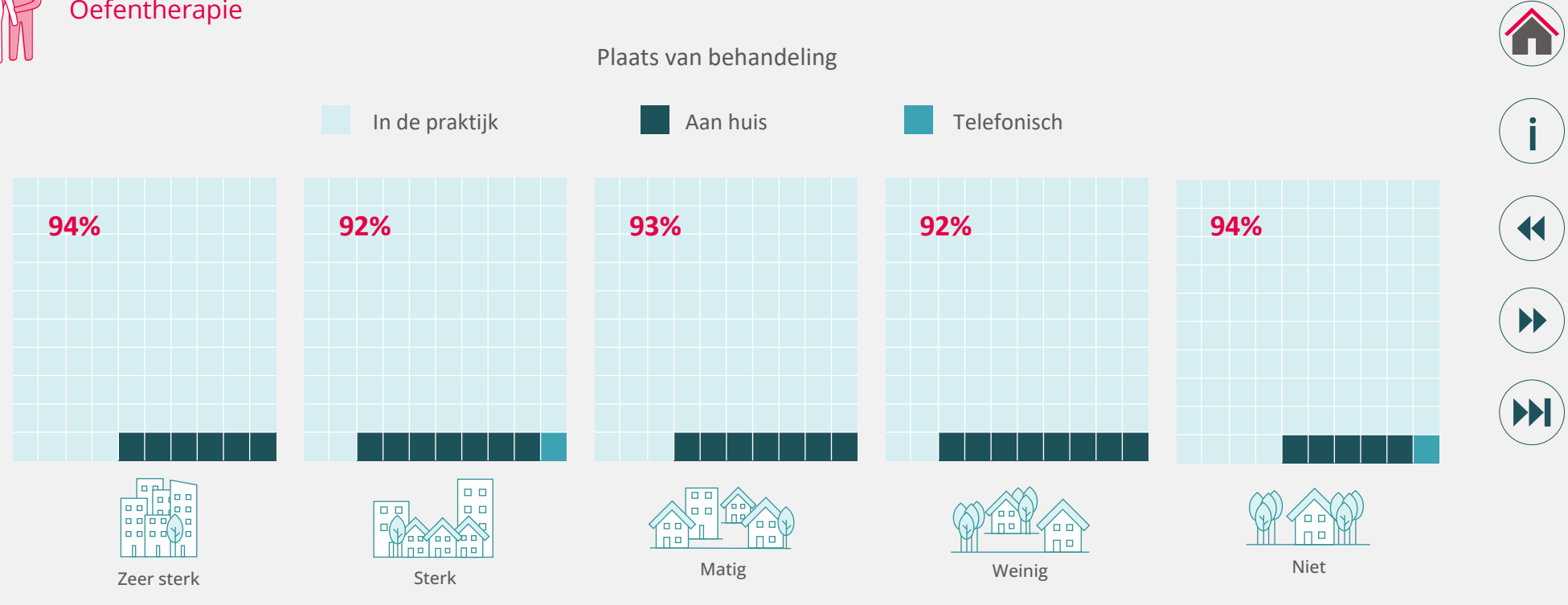

Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

2024

NIVEL

Oefentherapie

Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

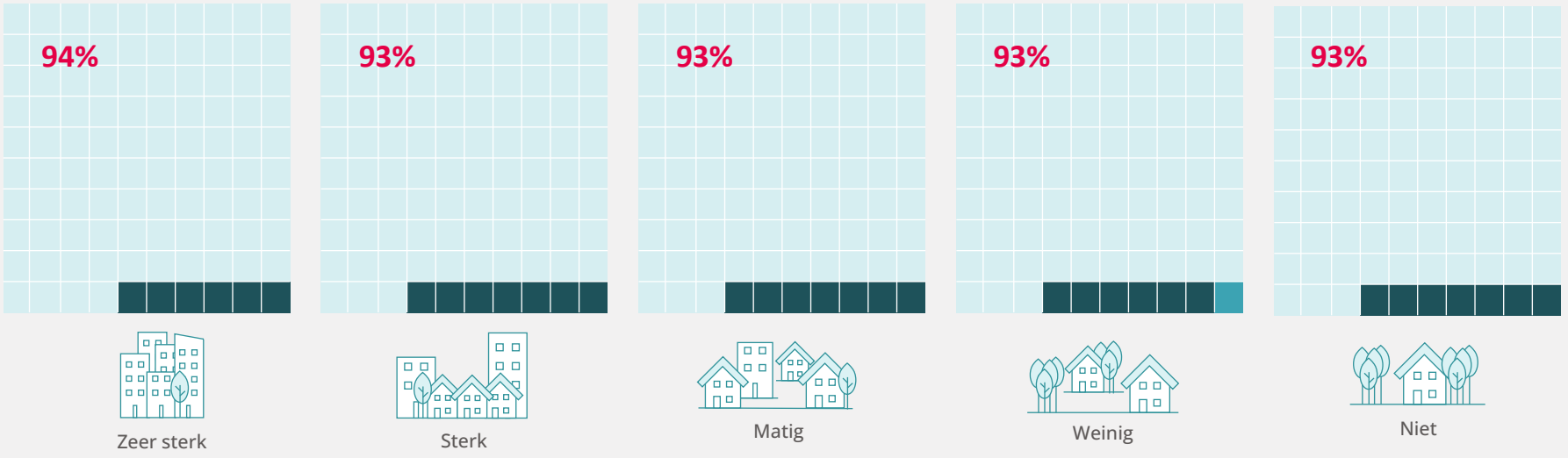
2024

NIVEL

Fysiotherapie

Plaats van behandeling

In de praktijk | Aan huis | Instelling

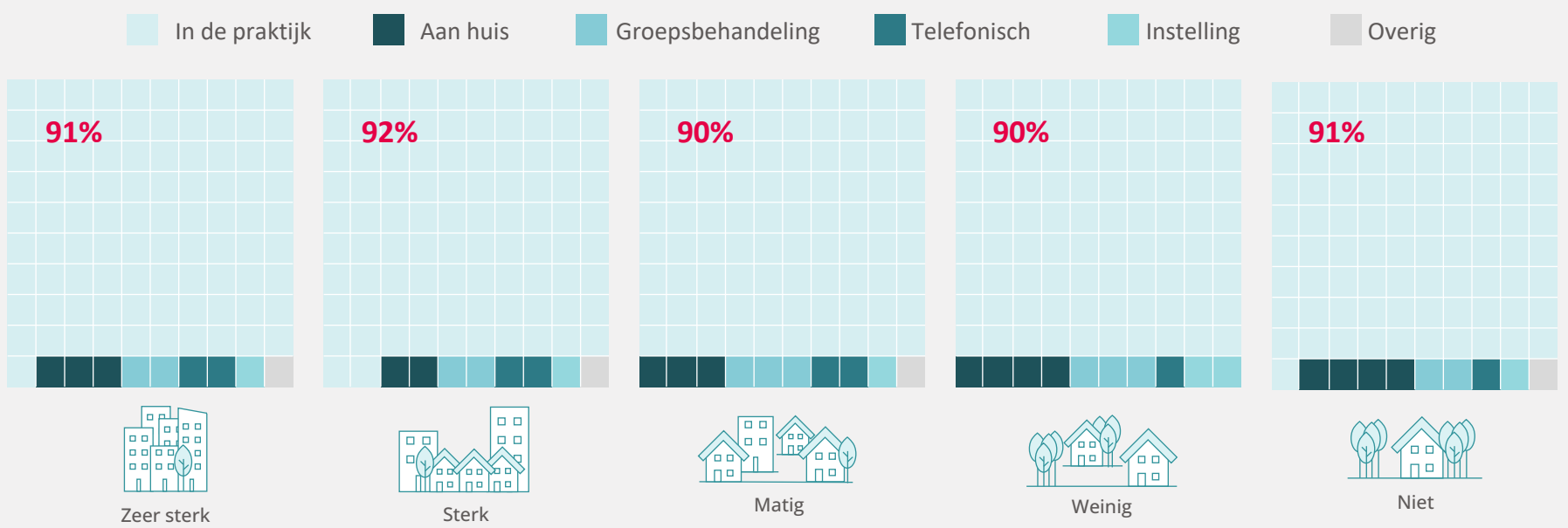
Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

2024

NIVEL

Diëtetiek

Plaats van behandeling

Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

2024

NIVEL

De top 5 diagnoses waarvoor contact wordt gezocht met de huisarts lijkt onafhankelijk van stedelijkheid: blaasontsteking, hypertensie, hoesten, diabetes, moeheid / zwakte.

De top 5 diagnoses bij de huisartsenspoedposten lijkt onafhankelijk van de stedelijkheid: scheur / snijwond, koorts, buikpijn, borstkast klachten, trauma / letsel

De top 5 diagnoses bij de oefentherapeut bestaat uit psychomotore retardatie / ontwikkelingsstoornissen; psychosomatische aandoeningen, en - met kleine verschillen in volgorde tussen stedelijkheidsgebieden - lage rug of nekklachten en bekkenklachten (gynaecologie).

De top 5 diagnoses waarvoor contact wordt gezocht bij de fysiotherapeut verschilt minimaal tussen de stedelijkheidsgebieden: lage rug-, nek-, schouder-, knie- en bekkenklachten.

De top 5 diagnoses van patiënten bij een diëtist verschilt minimaal tussen de stedelijkheidsgebieden en komen te hoog gewicht en ondervoeding het vaakst voor. Daarna zijn er kleine verschillen in de diagnoses, namelijk diabetes type 2, prikkelbaar darmsyndroom, hypercholesterolemie en algemene symptomen.

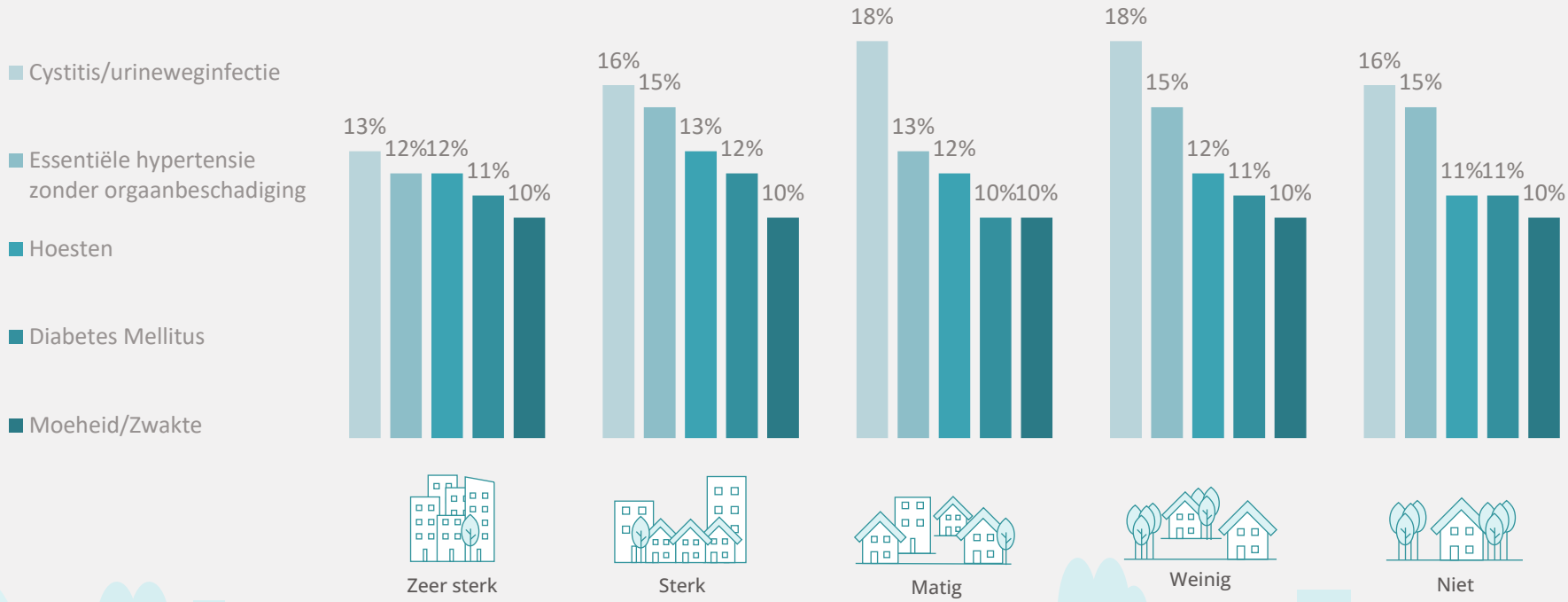
Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

2024

NIVEL

Huisartsendagzorg

Top 5 diagnoses op basis van International Classification of Primary Care (ICPC)-codes, in % van het aantal contacten

Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

2024

NIVEL

Huisartsenspoedposten

Top 5 diagnoses op basis van International Classification of Primary Care (ICPC)-codes, in % van het aantal contacten

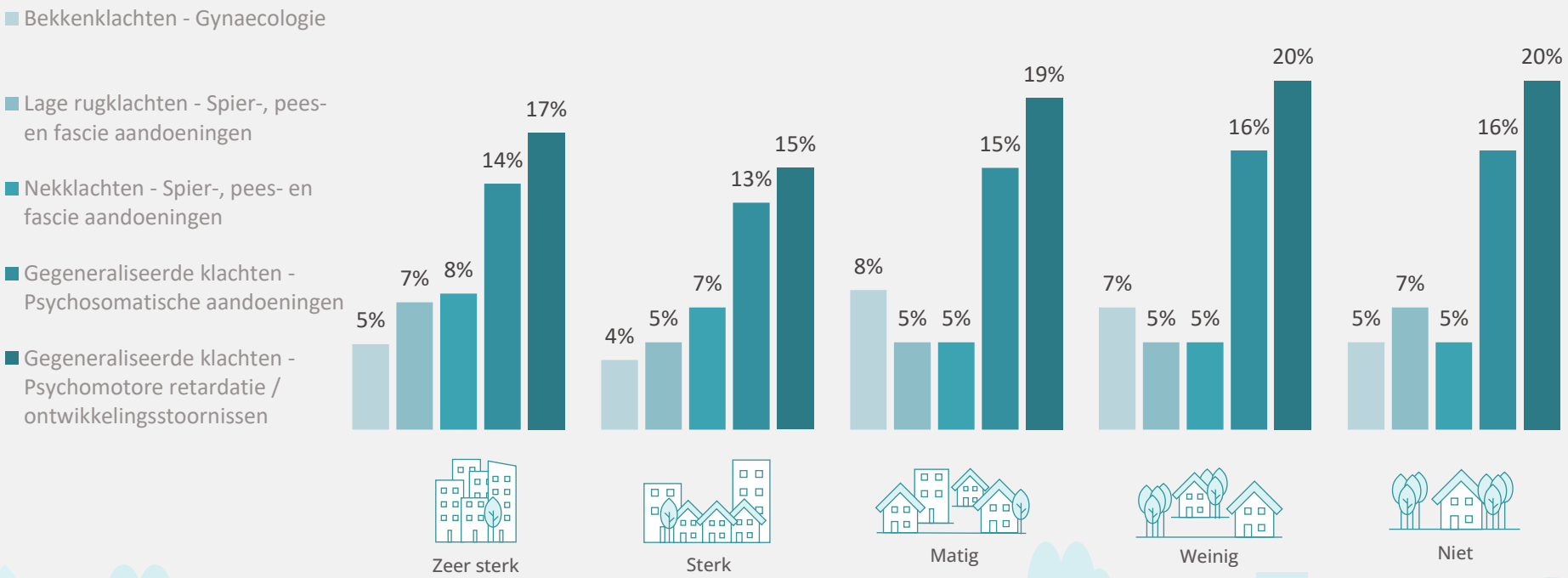
Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

2024

NIVEL

Oefentherapie

Op basis van de Diagnose Code Systematiek Paramedische Hulp (DCSPH)-codes, in % van het aantal behandelepisodes

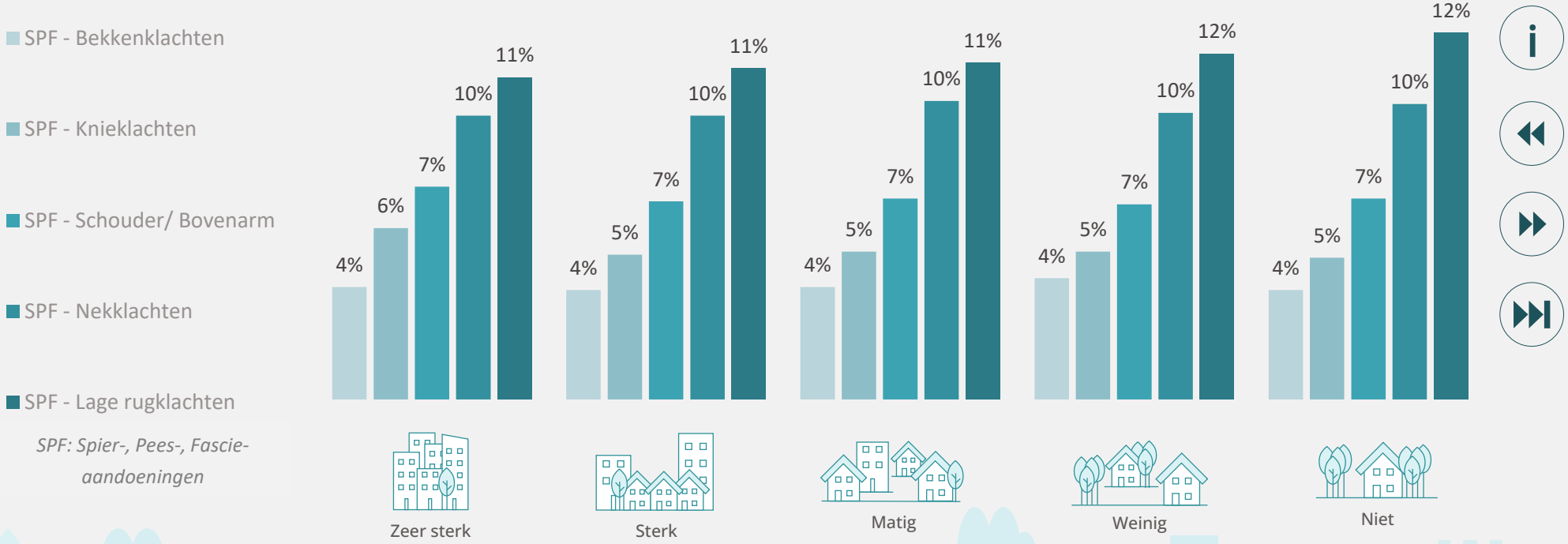
Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

2024

NIVEL

Fysiotherapie

Op basis van de Diagnose Code Systematiek Paramedische Hulp (DCSPH)-codes, in % van het aantal behandelepisodes

SPF: Spier-, Pees-, Fascie-aandoeningen

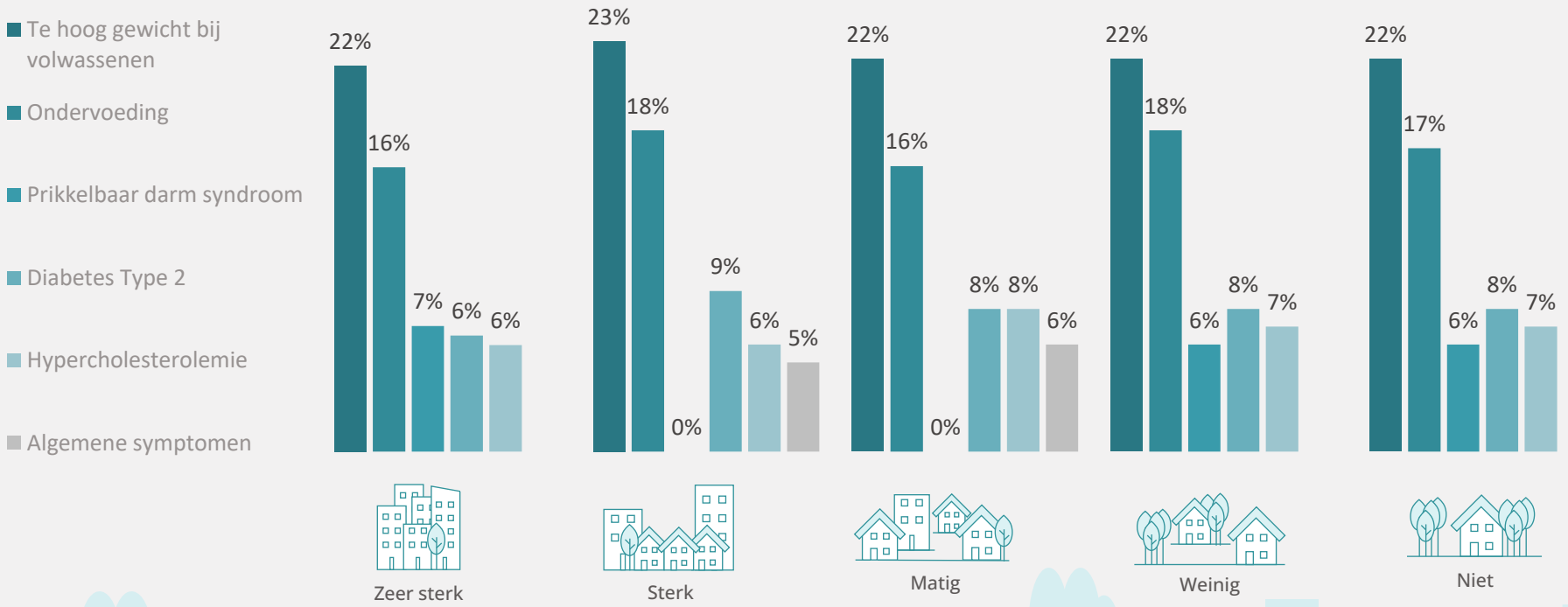
Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

2024

NIVEL

Diëtetiek

Op basis van codes opgesteld door de Nederlandse Vereniging van Diëtisten, in % van het aantal contacten

Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

2024

NIVEL

Voor de huisartsenzorg wordt ook het medicatie voorschrijven in kaart gebracht.

De top 5 medicatie voorschriften in de huisartsendagzorg is vergelijkbaar over de stedelijkheidsgebieden, waarbij maagzuurremmers het vaakst worden voorgeschreven.

In de huisartsenspoedzorg worden penicillines (antibiotica) het vaakst voorgeschreven. De top 5 medicatievoorschriften is vergelijkbaar tussen de stedelijkheidsgebieden.

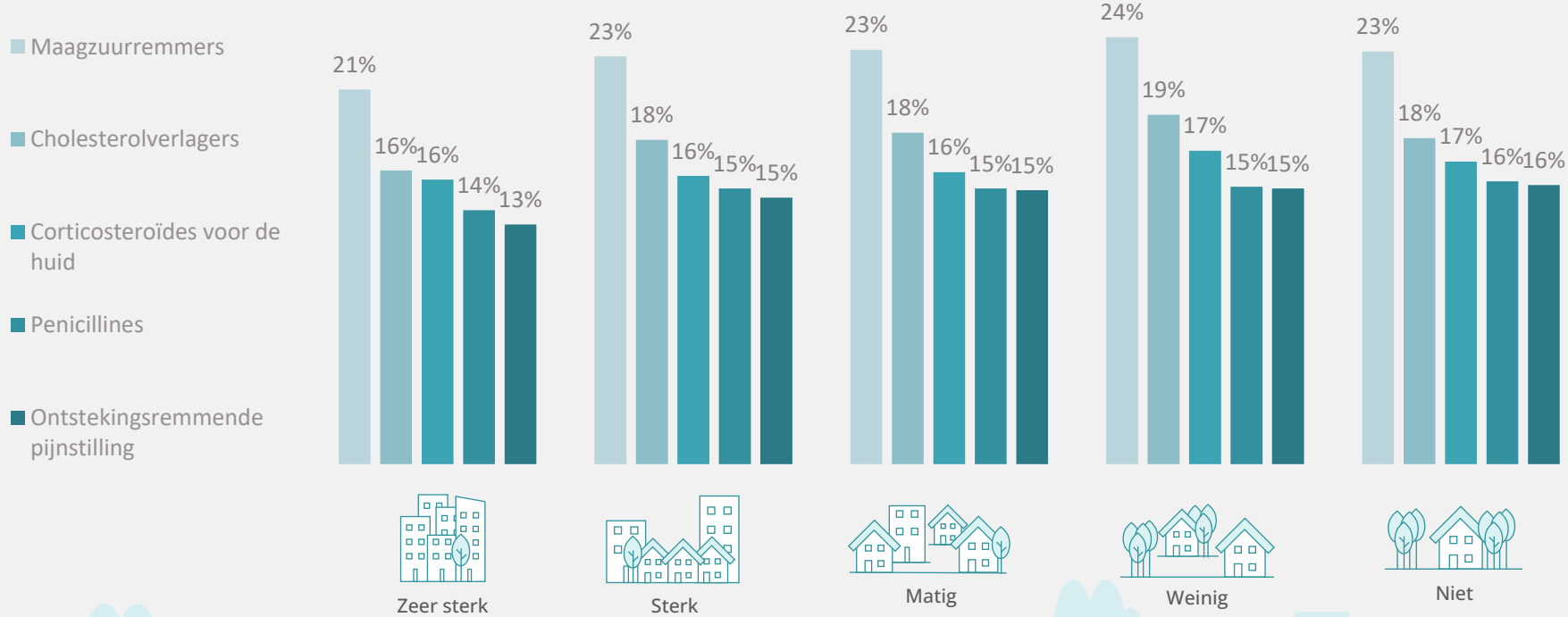
Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

2024

NIVEL

Huisartsendagzorg

Top 5 medicatie huisartsenpraktijk, weergegeven in % mensen met ten minste één voorschrift

Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

2024

NIVEL

Huisartsenspoedposten

Top 5 medicatie huisartsenspoedpost, weergegeven in % van het totaal aantal voorschriften

Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg

2024

Jouw onderzoeksvraag beantwoorden met Nivel Zorgregistraties Eerste Lijn?

De verschillende registraties binnen Nivel Zorgregistraties Eerste Lijn kunnen voor onderzoek ook op patiëntniveau aan elkaar gekoppeld worden, zodat patronen in zorggebruik door de zorg heen inzichtelijk worden. Zie ook het artikel 'Data resource profile: Nivel Primary Care Database (Nivel-PCD), The Netherlands' voor meer informatie over Nivel Zorgregistraties Eerste Lijn.

Met gegevens van Nivel Zorgregistraties Eerste Lijn is uiteraard ook onderzoek naar andere kenmerken dan stedelijkheid mogelijk. Andere publicaties waarbij gebruik is gemaakt van data uit Nivel Zorgregistraties Eerste Lijn kun je terug vinden op: Resultaat: publicaties - met gebruik van cijfers ziekten en zorg | Nivel

Inspiratie nodig voor onderzoeksmogelijkheden?

Hoe kan je zelf aan de slag met gegevens uit Nivel Zorgregistraties Eerste Lijn?

Kijk hier voor meer informatie over het aanvragen van gegevens over ziekte en zorg bij het Nivel. Of neem contact op met:

gegevensaanvragen@nivel.nl

De gegevens uit dit rapport mogen met juiste bronvermelding worden gebruikt:
Dronkelaar, C. van, Veldkamp, R., Hek, K., Vanhommerig, J., Ramerman, L. Infographic. Stedelijkheidsverschillen in eerstelijnszorg. Nivel Zorgregistraties Eerste Lijn. Utrecht: Nivel, 2026